

OBRACENJE KAO PREDUVJET SINODALNOG PUTA

U tumačenju Psalma 148. (usp. 148,1) sveti će Augustin govoriti o korizmenom vremenu kao o slici sadašnjega povijesnog stanja i trenutka, a o uskrsnom vremenu kao o slici budućega života. Augustin polazi od činjenice da vjernici već sada na zemlji trebaju razmatrati život, te da njihovo razmatranje mora biti Bogu na hvalu, kako bi primili nagradu budućega života u kojem će se radovati i klicati. Za ovoga života imaju patnji i nevolja, ali im valja ustrajati u želji onoga što im je obećano kako bi iz ove životne nestalnosti došli u sigurnost vječnosti. A sukladno činjenici o ta dva stadija života, postoje i dva liturgijska vremena, vrijeme prije Uskrsa i vrijeme poslije Uskrsa. U biti liturgijska vremena su slika dvaju vremena kojima je obilježen ljudski život, sadašnjeg i budućeg.

„Razmatranje našeg sadašnjeg života mora biti na hvalu Bogu, jer će klicanje našeg budućeg života biti da hvalimo Boga, a nitko ne može biti dostojan budućega života, tko se sada za nj ne vježba. Sada dakle hvalimo Boga, ali i molimo Boga. Naša hvala sadržava radost, a molitva čežnju. Obećano nam je naime nešto što još nemamo, a jer je istinoljubiv onaj koji je obećao, radujemo se u nadi, jer dok još ne posjedujemo, sa željom čeznemo. Dobro nam je ustrajati u želji dok ne dođe što je obećano, a neka prođe čežnja, a uslijedi samo hvala. Poradi ova dva vremena, jednoga koje nam je sada u kušnjama i patnjama ovog života, a drugo koje će biti tada u sigurnosti i vječnoj radosti, ustanovljeno nam je slavlje dvaju vremena: jedno prije Uskrsa, a drugo poslije Uskrsa. Ono koje je prije Uskrsa označava patnju u kojoj smo sada, a ono koje sada slavimo nakon Uskrsa označava blaženstvo u kojemu ćemo biti poslije. Vrijeme koje slavimo prije Uskrsa, to je ono što i živimo, a onim koje slavimo nakon Uskrsa označavamo ono što još ne posjedujemo. Stoga se u onom vremenu vježbamo u postovima i molitvama, a u ovom vremenu nakon što prestanu postovi živimo u pohvalama Bogu. To je, naime, Aleluja, koji pjevamo, što znači na latinskom, kao što znate: 'Hvalite Gospodina'. Isto tako ono vrijeme prije uskrsnuća, kao i ovo nakon uskrsnuća su Gospodinovi. Ovim nakon uskrsnuća označava se budući život koji još ne posjedujemo, jer to što označavamo nakon uskrsnuća Gospodinova, imati ćemo nakon našega. Na našoj Glavi, naime, i jedno je i drugo predoznačeno, jedno i drugo je pokazano. Muka Gospodnja pokazuje nam život sadašnje nužnosti, jer treba raditi, i mučiti se, i naposljetku umrijeti. Uskrsnuće pak i proslava Gospodinova pokazuje nam život koji trebamo pri-

miti, kada dođe uzvratiti na prikladan naćin po zaslugama, zlom zlima, a dobrom dobrima. Premda sada svi zli mogu s nama pjevati 'Aleluja', ako ustraju u svojoj zloći, pjesmo našeg budućeg života usnama su mogli izgovarati, ali sam život, koji će tada biti u onoj istini koja je sada naznaćena, neće moći primiti, jer nisu htjeli razmatrati, prije nego dođe, ni držati što je trebalo doći." (Sveti Augustin, *Tumaćenje psalama* 148,1)

Kako vidimo, sveti Augustin je govorio o dva vremena svijeta, te o dva vremena u kojima živi svaki ćovjek i sama Crkva. Osim toga, Crkva je uspostavila dva liturgijska vremena koja simboliziraju dva temeljna vremena, to jest sadašnje i buduće stanje u kojemu se živi. Korizma je slika sadašnjega, a uskrsno vrijeme slika budućega razdoblja. To jest, korizma i uskrsno vrijeme slika su zemaljskog i nebeskog, vremenitog i vječnog života. Zato, prema Augustinu, u ovome vremenu se živi i treba živjeti u patnjama i nevoljama, jer samo je život žrtve i odricanja jamstvo dolaska u vječnost. Na takav naćin je živio i sam Gospodin, te je iluzorno očekivati da se može drukćije vjernićki živjeti i doći do spasenja.

Suvremeni svijet i zaborav korizme

To što je bilo jasno svetom Augustinu glede života u sadašnjem vremenu, kao da počesto nije jasno mnogim vjernićima i Crkvi u pojedinim krajevima. Za razliku od svetoga Augustina i njegova vremena, uoćljivo da je Crkva u drugoj polovici 20. stoljeća zaboravila u mnogim segmentima istine na koje je upozoravao sveti hiponski biskup. U suvremenom svijetu kao da je i sama Crkva zanemarila da je vrijeme povijesti vrijeme intenzivnoga življenja, to jest vrijeme predoznaćeno korizmom, a koje je obilježno pokorom, nevoljama i križem koji treba nositi dok se ne dođe do konaćne pobjede. To je vrijeme muke Gospodinove, ali bez koje se ne dolazi do pobjede i spasenja u uskrsnuću. Ali isto tako treba znati da nema uskrsnuća ovdje na zemlji niti na zemaljski naćin.

Razdoblje nakon DrugogA svjetskog rata zavelo je mnoge koji su novonastale okolnosti promatrali kao novo vrijeme u kojem će napokon novi ćovjek moći pokazati svu svoju umješnost i sposobnost, svoju moć i napredak. Tako je nastupilo vrijeme antropološkog optimizma koji je stvorio osjećaj da je ljudski napredak nezaustavljiv, te da će ćovjek prije ili poslije uspjeti svojim snagama dosegnuti nebo ili barem detronizirati Gospodina. U tim okolnostima dogodio se Drugi vatikanski sabor, kao jedan od važnih trenutaka u životu Crkve našega vremena. No, na žalost, mnogi su u Crkvi prihvatili Sabor na naćin da su ga doživljavali u duhu vremena, a ne

kao sabor koji je trebao ozbiljno i duboko razumjeti duh vremena i dati odgovore vjere na novo vrijeme i njegove pojave. U tom razdoblju ljudskog optimizma koji se u društvu potvrđivao napretkom i tehnološkim uspjesima opio je mnoge, te su i mnogi pastiri i teolozi u Crkvi zaboravljali naviještati križ, pokoru, odricanje, te potrebu stalnog obraćenja kao neizbježnog stava pred Bogom dok smo ovdje na zemlji. Time se upalo u zamku uklanjanja 'korizme' iz svakodnevnog života, a davanja prostora novoj optimističkoj antropologiji koja je obećavala nadići stare i 'zaostale' duhovne metode, kao i ostale teološke 'antikvitete' iz duhovnog blaga Crkve.

U mnogim pokrajinskim Crkvama iz teološkog jezika nestali su pojmovi kao što je obraćenje, pokora, žrtva, odricanje. Dominirali su više antropološki pojmovi koji su čovjeka stavljali u središte svih istraživanja (postojanja, ciljeva, svemira), a s njima su uz bok bili sociološki, kao što je pitanje demokracije, pravnog poretka i pravne države, društvenih struktura i napretka, kao i drugih filantropskih i humanističkih tema. Nekom svojom inercijom Crkva se svela na društveno-uslužnu djelatnost, umjesto da bude navjesticiteljska zajednica s misionarskom snagom i sviješću. A ta snaga i svijest uvijek su Crkvi dolazile od čvrstog i iskrenog zajedništva s Gospodinom, od istine da čovjek grešnik stoji pred velikodušnim Ocem koji ljubi svoju djecu i koji je spreman oprostiti im grijeha i obasuti ih darovima.

Obraćanje kao neizostavni cilj Crkve

Doista, Crkva je stoga pozvana ne izgubiti svijest o tome da na zemlji živi korizmeno vrijeme cijeloga svoga vijeka. Ako takva svijest splasne, onda nastaju višestruki problemi svijesti o identitetu i poslanju. Kao rezultat može se dogoditi da se Crkva previše opusti, poistovjećujući se sa strukturama i ciljevima ovoga svijeta, umjesto da bude pokretačka snaga koja svijet vuče prema vječnosti. Ukoliko se dogodi da Crkva izgubi svijest o svome poslanju, takav stav i pristup uvijek dođe na naplatu, jer usred prevelikog opuštanja nagomilaju se grijesi. A kako znamo da je jedna od glavnih zadaća i vjerničkih ciljeva u korizmi, kao i najčešća evanđeoska poruka, upravo obraćenje, to je onda poruka koja se očekuje i za Sinodalni put cijele Crkve. Trajno je aktualan evanđeoski poziv koji se čuje na srijedu Pepelnicu: "Obratite se i vjerujte Evanđelju!" A posipanje pepelom nije tek obični obred, premda nosi u sebi mnogo simbolike. Pepeo svjedoči o tome kako je svakom vjerniku, ali i cijeloj Crkvi uvijek potreban pokorničarski duh, to jest spremnost na pokajanje i na obraćenje. Crkva koja to zaboravi, zanemaruje važnu sastavni-

cu svoga života i gubi vlastitu samosvijest, ne ispunjava poslanja i prestaje biti živa zajednica. Zato je zajednica Božjega naroda trajno pozvana posipati se pepelom po glavi u znak pokore za svoga korizmenoga hoda u svijetu. Doista, Crkva koja se ne zna posipati pepelom, ne može biti okrunjena niti krunom slave. To bi moglo, u duhu svega rečenoga, nazvati obraćenjem na korizmu, to jest na svijest da je život Crkve u povijest uvijek korizma, što je Crkva našega vremena u mnogim krajevima izgubila. O tome svjedoče skandali različite vrste kojima je Crkva stigmatizirana posljednjih desetljeća. Da je i to jedan od povoda Sinodi, daje se naslutiti iz smjernica za provođenje Sinode. Pripremni dokument u broju 6 izričito navodi grijeh zlostavljanja koji su pokazatelj nedovoljnog obraćenja mnogih njezinih članova, što mora ponukati cijelu Crkvu da se neprestano obraća Gospodinu i da živi obraćeno: "Nezamislivo je 'obraćenje crkvenog djelovanja bez aktivnog sudjelovanja svih sastavnica Božjega naroda': zajedno molimo Gospodina 'za milost obraćenja i mudrost duha da, kao odgovor na ta zlodjela zlostavljanja, izrazimo svoje kajanje i svoju odluku da se hrabro borimo.'" Dakle, u proces obraćenja treba biti uključena cijela Crkva, jer grijesi koji se počinu u Crkvi tiču se cijele Crkve. Crkva koja se u svome povijesnom hodu ne obraća na korizmu i ne hodi putem korizme, lako završi na stranputici i bespuću.

Osim toga, jasno je da je milost Gospodinova istinski put kojim treba ići. Samo zajedništvo s Isusom i njegova milost mogu vjernika i cijelu Crkvu osloboditi od zla i povesti putem obraćenja, te u tom smislu sinodalni Pripremni dokument u br. 17 veli: "Svojim riječima i djelima (Isus) nudi oslobođenje od zla i obraćenje na nadu, u ime Boga Oca i u snazi Duha Svetoga. Unatoč različitosti pozivâ i odgovorâ vezanih za prihvaćanje Gospodina, zajednička je značajka to da se vjera uvijek javlja kao vrjednovanje osobe: njezinu se prošnju sluša, pomaže joj se u teškoćama, cijeni se njezina raspoloživost, njezino se dostojanstvo potvrđuje Božjim gledanjem te ponovno biva priznata u zajednici."

Samo tko je razumio obraćenje kao temeljni cilj korizme, to jest vjerničkog života na zemlji, može dati svoj obol i aktivno pridonijeti boljitku Crkve našega vremena. Bez ove svijest i spremnosti živjeti korizmeni proces Crkve, teško se može dati ozbiljan doprinos Sinodalnom putu, jer će on uvijek biti samo ljudski, dok je korizmeni hod ozbiljan božanski hod i proces s kojim Crkva treba neprestano računati.

Ivan Bodrožić